

# —≡ Ս Ի Ո Ն ≡—

ԻԶ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1952

≡ ՆՈՅԵՄ. - ԴԵԿՏԵՄ. ≡

ԹԻԻ 11-12

**ՄԲԱԳՐԱԿԱՆ**

## ՏԱՐԵՓԱԿ

Դժուար տարի մըն էր որ անցուցինք: Ծանօթ աղէտին հետեւանքները, շարունակեան մնալ նոյն, թէ Ս. Աթոռոյ և թէ Յորդանանի մեր հասարակութեան մեծագոյն մասին համար: Յոյսն ու հաւատքը, լաւագոյն օրերուն ի հաւել, տակաւ կը հեռանան սպասումէն վհատած հոգիներէն, և հոգեկան այս որանքը աւելի քան քայքայիչ է:

Միակ սրտապնդիչ երևոյթը զոր ունեցանք անցնող տարուան ընթացքին, շատ մը տրտմութիւններու և դժուարութիւններու կարգին, Հարաւային Ամերիկայի հայութեան եղբայրական օժանդակութիւնն էր Ս. Աթոռոյս: Չորս ամիսներէ ի վեր մեր միակ նիւթական կարելիութիւնը հանդիսացող այս օժանդակութիւնը կատարեց և կը շարունակէ կատարել նախախնամական դեր մը, որուն նկատմամբ մեծ է մեր երախտագիտութիւնը զոր յայտնեցինք արդէն նախորդ Խմբագրականով և որուն տակաւին պիտի անդրադառնանք:

Անտարակոյս թէ պատուհաս է չքաւորութիւնը, և սրտմաշուք ու յաճախ կորանք զայն դարմանել փորձելու յարատեւ խնդրանքը: Հինգ տարիներ շարունակ զրկուած մնալ իր եկամուտներէն և իրաւունքներէն և իր արեւակից հարազատներուն և եղբայրական հաստատութիւններուն նուիրատուութիւններով ապրիլ ու ապրիլներ իր ձեռքին նայող հարազատները, խորտակիչ պարտապարանք մըն է Հաստատութեան մը համար, որուն ծախքը, հակառակ իր նըւազագոյնին վերածուած ըլլալու հանգամանքին, երկու հազար հինգ հարիւրի կը հասնի ամէն ամիս:

Ծնորհակալ ու երախտապարտ ենք բոլոր անոնց՝ որոնք հինգ տարիներէ ի վեր շանգոսնեցին մեր խնդրանքը և ետ չդարձուցին մեր իրենց կարկառուած ձեռքը: Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, Հիւսիսային և Հարաւային Ամերիկայի մեր հարազատները, Եգիպտոսի, Պաղատի, Պարսկաստանի և Միջին Արեւելքի միւս հայ զաւութներէն ոմանք ըրին իրենց լաւագոյնը, ուրիշներ իրենց կարելին, որ չմարի կրօնական և ազգային այս փարոսին լոյսը, շանջքանայ անցեալ նուիրականութեանց փառքն ու ժառանգութիւնը և մեր վաղուան յոյսն ու ապաւէնը

եզույ այս Հաստատութիւնը: Ինչ փոյթ թէ ոմանք նոյնիսկ այս սրտառուչ ոճակատագրական պարագային, փոխան կարեկցութեան, իրենց չարամիտ կշիռքին դարնել փորձեցին Հաստատութեան համար եղած այս բարիքը, առանձնադրապէս ալ թէ այսկերպով կ'ուրանային զոհողութիւններ ու զգացումներ որոնք ամէն արժեքաւորէ վեր են և թէ այս ընթացքը արժէքները կշռել չզիտ նալու և չուզելու խարդախ կշիռք մըն է որ միշտ պիտի խտրէ զինք զործածողը Աւետարանը այդպիսիներուն համար արձակած է իր վճիռը, « և այդ իսկ վարձք նոցա »:

Այս վերջիններու մտքին մէջ մեր խնդրանքներն ու կոչերը կը թուիք ըլլալ չափազանց, և տակաւին յանուն նուիրական զգացումներու եղած օգտագործումներ և իւրացումներ: Ոչ մին անոնցմէ պարկեշտօրէն կ'ուզէ մտածել և զգալ թէ այս Հաստատութեան զինուորեալ Միաբանութեան անդամներէն իւրաքանչիւրը, իբրեւ պահակ կրօնական և ազգային այս ժառանգութեանը, իր իրաւունքին և զոհողութեան նուագագոյնով իսկ չի վարձատրուիր, և եթէ չըլլար իր հոգևոր ու ազգային զինուորի պարտականութեան զիտակցութիւնը և Հաստատութեան պատիւն ու իրաւունքը վեր բռնելու նախանձաւորութիւնը, ազգերու և կրօններու դարաւոր այս մրցարանին մէջ, զուցէ Հաստատութեան այդ պահակներուն պակէր մարդկօրէն կարելի յարատևութեան ոգին և զոհողութեան ճիգը, զորս անոնք, իւրաքանչիւրը իր կարողութեանը չափով, ի զիշերի և ի տուրնջեան ի գործ կը դնեն մանաւանդ այս դժնդակ օրերուն:

Մենք մեր այս Հաստատութեան նուիրուած հոգևոր պահակներուն և պաշտօնեաներուն զործը կը դրուատենք ոչ այն կարճատեսութեամբ թէ անոնք վանականներ են և տէրերը կրօնական և ազգային այս ժառանգութեանը, այլ այն մտածումով թէ անոնք ճշմարիտ զաւակներ են Հայ ժողովուրդին և այդ զգացումով միայն կը շարունակեն զգալ և դիմանալ, հակառակ օրերու աննպաստ հարկադրանքին:

Ո՞վ է այն ազնիւ ու պարկեշտ Հայը, որ նախանձախնդիր ըլլալով կրօնական ու ազգային այս մեծ հարստութեանը պահպանման ու տեսականացման, և անոր դարաւոր գոյութեան արդիւնքը եղող ժառանգութեան, պիտի համարձակէր իբրեւ մակաբոյժ նկատել Հաստատութեան պաշտպանութեանը նուիրուած վանականներու հոյլը, եթէ զրահած չէ ինքզինքը կամաւոր կուրուութեան և դաւադրեալ շարամտութեան գէնքերով:

Չենք հարցնել թէ երբէ՞ն ի վեր երուսաղէմի վանականը դադրած է իր հայրերուն և նախորդներուն պատիւ բերելէ, Ս. Տեղեաց պաշտպանութեան իր գործին մէջ: Եղա՞ծ է ճգնաժամային վայրկեան մը և զոհողութեան ու նուիրումի առիթ մը ի խնդիր այս Հաստատութեան, ուր անիկա թերացած ըլլայ իր գործին մէջ, պայքարի և տոկալու իր ազգային մեծ բնազդին մէջ, որոնց գերագոյն փաստն ու արգասիքը կարելի է նկատել դարերէն եկած և անայլայլ պահուած և բարգաւաճած այս Հաստատութիւնը:

Հետեւաբար յանուն Ս. Աթոռոյ եղած մեր կոչերն ու խնդրանքները խումբ մը վանականներու ապրուստին ի հաշիւ չէ և անգործներու և ծոյլերու լէզէն մը բուծանելու չի միտիր, այլ նպատակ ունի պահելու և պահպանելու կրօնական և ազգային այս ժառանգութիւնը, որուն արժէքն ու դերը միշտազգային

« ոստանին մէջ ընդհանրապէս և մեր ազգային արժանապատուութեան տե-  
կէտէն մասնաւորաբար, կը մնայ վեր ամէն զոհողութենէ և զնահատանքէ :  
« ցի պատառներ և հին զգեստի կտորներ ունենալու խնդրանք մը չէ մեր պա-  
նջը, այլ հայու նուիրական զգացումներուն և ազգային պարտականութեան  
« թ կոչ մը : Կոչ մը յանուն այս ժողովուրդի մեծագոյն առաքինութեան,  
« ևն շնորհիւ ան կրցած է պահել ինքզինքը դարերով, յանուն այս Հաստա-  
« ւութեան նուիրական դիրքին և արժէքին, որուն կշիռը մեծ է հայ հաւատաց-  
« ւներու հոգիին վրայ, յանուն ապրելու և ապրեցնելու մեր զօրեղ բնագոյն,  
« ևն դէմ մեր վրայ ինկող հարուածները փոխանակ զայն չբացնելու, աւելի  
« յծառ զիտակցութեան են վերածեր զմեզ :

Տարեփախի այս առիթով, մեր խորին երախտագիտութիւնը անոնց՝ որոնք  
զգան այս բոլորը և հայօրէն զիտեն կատարել իրենց պարտականութիւնը ազ-  
« ւին և կրօնական արժէքներու և սրբութեանց վերաբերմամբ : Մեր խոր տրու-  
« ւթիւնը ուրիշներու զաղջ վերաբերմունքին համար, որոնք տարիներով ան-  
« րբեր և անզգած մնալէ յետոյ մեր ցաւին ու տաճնապին հանդէպ, հեզնա-  
« ւն քննադատութեամբ այսպանել փորձեցին մէկ կողմէն նուիրատուները և միւս  
« ւմէն զայն ընդունողները :

Սակայն Ս. Յակոբեանց ուխտանուէր Միաբանութիւնը հակառակ շարու-  
« կուող դժնդակ պայմաններուն, չէ յուսահատած ինքզինքէն և իր ժողովուր-  
« ւն, և կը փորձէ իր կարելին, և երբեմն անկարելին, եթէ մեծ չի հնչեր  
« ուր, փրկելու համար Աստուծոյ և ազգին այս Տունը ժամանակաւոր չարիք-  
« ւերէն :

Հակառակ օրերու այս տրտմութեան աւանդական կանոնաւորութեամբ  
շարունակուեցաւ Ս. Աթոռոյ կրօնական կեանքը : Հանապազօրեայ պաշտամունք  
« և տօնական հանդիսութիւնք կատարուեցան անխափան : Գործադրուեցաւ մեր  
« րաւունքներու ամբողջութիւնը Սրբատեղեաց բոլոր մարդերուն վրայ, առանց  
« քոյզն նահանջի :

Կրթական կեանքը նոյնպէս ընթացաւ կարելի կանոնաւորութեամբ : Ժա-  
« ռանգաւորաց վարժարանը, որ սերմնարանն է մեր վաղուան յոյսերուն տակաւ  
« ստացաւ ձև ու կերպարանք : Ներկայ տարեշրջանիս ժառանգաւորաց վարժա-  
« րանի թիւն է 20, երեք յաջորդական դասարաններով : Իսկ Ս. Աթոռոյ Ընծա-  
« ւարանը ունի մէկ դասարան միայն, երեք Սարկաւազ ուսանողներով, որոնք ի  
« օտոյ կուսակրօն աբեղայ պիտի ձեռնադրուին, եթէ Տէրը կամենայ : Ոչինչ  
« կրնայ լինիլ կատարեալ անշուշտ, մանաւանդ տնտեսական այս ծանր պարագա-  
« ներուն, զոհ պէտք է ըլլանք որ վարժարանը իր երկու բաժիններով կը քալէ  
« միշտ դէպի իր նպատակը, առայժմ թէև ոտն առ ոտն, բայց անսայթաք :

Մեր Հոգևոր Դպրոցէն դուրս, Ս. Թարգմանչաց վարժարանը ևս կը շա-  
« րունակէ իր արդիւնաւոր կեանքը, և ասիկա մեծաւ մասամբ արդիւնքն է մեր  
« ժողովուրդի տոհմիկ նախանձախնդրութեան և Ս. Աթոռոյ հոգածութեան : Աւելի  
« քան վեց հարիւրի հասնող երկսեռ աշակերտութեան կրթական ծախքին հա-  
« րիւրէն իննսունը Ս. Աթոռէն կը հոգացուի : Վարժարանը անցնող տարուան  
« ընթացքին ունեցաւ իր Սկաուտական երկսեռ խումբերը : Շրջանաւարտից Միու-  
« թիւնը վարժարանի տեսչութեան հետ միասին կազմակերպեց «պազար» ի և այլ

դպրոցանպաստ ձեռնարկները, որոնք մասամբ թեթեւցուցին դպրոցին համար եղած ծախուց բաժինը։ Այժմու մեր թեմերուն զլիաւորն է Ամման, թէ իր բնակչութեամբ և թէ իր կրթական զոհացուցիչ գործունէութեամբ։ Շնորհիւ տեղւոյն հովիւ Հոգ. Տ. Կորիւն Վրդ. Մանուէլեանի կորովի, ժողովրդանուէր և կրթասէր ջանքերուն և նոր ընտրուած Տեղական Մարմնի ժրջան գործունէութեան, Ամմանի կրթական գործը ևս կը շարունակուի անսայթաք։

Ս. Աթոռիս Տպարանը չկասեցուց իր թափը, հակառակ թուղթի և պիտոյից սղութեան։ Անցնող տարուան ընթացքին, բացի Սիոն պաշտօնաթերթէն, տպարանէն լոյս տեսան Հոգ. Տ. Պարգև Վրդ. Վրթանէսեանի «Եղիշէ պատմադիր և Վարդանանց պատերազմը», Կ. Գաբրիէանի «Բառզիրք Սեբաստահայ Գաւառալեզուի», 700 էջերէ բաղկացած և Յ. Օշականի «Համապատկեր Արեւմտահայ Գրականութեան» Ե. հատորը, աւելի քան 500 էջ։ Նոյնպէս Յովսէփ Տ. Վարդանեանի «Սաղիմական Սրբավայրեր»ը և Զաւէն Եկէնեանի «Կեանքին հետ» քերթուածներու զրքոյկը, ինչպէս նաև 1953ի Օրացոյցը, և մանր մունր զանազան հրատարակութիւններ։ Մամուլի տակ է Գեր. Տ. Նորայր եպս. Պողարեանի «Ս. Աթոռոյ Զեռազրաց Յուցակ»ի Բ. հատորը։

Մեր զոյգ Մատենադարանները, Զեռազրաց և Կիւլպէնկեան կը պահպանուին հոգածութեամբ։ Շնորհիւ Ս. Աթոռոյ բարերար Տիար Գալուստ Կիւլպէնկեանի՝ վերջերս իր Մատենադարանին համար ըրած ծախուց յաւելումին, տակաւ կ'ամբողջացուին Մատենադարանի համար անհրաժեշտ եղող զիրքերը։

Մեր հոգևոր և բարոյական խնամքին ներքե զտնուող մերալոյսեայ ժողովուրդին հանգէպ մեր պարտականութիւնները կատարուեցան մեր պարտաւորութեանց և սիրոյն համեմատ։ Բացի Եկեղեցւոյ մէջ բաշխուած պաշտամանց և քարոզութեան հոգևոր սնունդէն, բացի դպրոցական միջոցներով անոր տրուած կրթութեան և ուսման հարցէն, բացի նոյնպէս աղքատներուն համար ընձեռնուած նիւթական նպաստէն, Ս. Աթոռոյ Իշխանութիւնը կը հովանաւորէ երիտասարդական, դպրոցական և բարեգործական միութիւններ, օժանդակ ըլլալով անոնց իրենց բոլոր ձեռնարկներուն մէջ։ Անոնց կարգին են Հ. Ե. Միութիւնը, Աղքատախնամը և Ս. Թ. Շրջանաւարտից Միութիւնը, որոնք Ս. Աթոռոյ անմիջական հսկողութեան ներքե կը գործեն։

Անշուշտ թէ կարիքները որքան ալ զոհացում ստանան, չեն կրնար նուաճել ազդակող պէտքերը։ Սակայն շնորհիւ մեր արտասահմանեան հարգատներու բարերարութեան և Ս. Աթոռոյ Միաբանութեան ճիգերուն, կը շարունակենք կատարել այս Սուրբ Տան հանգէպ մեր պարտականութիւնները, ըստ չափու մեր կարողութեան։